

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ : ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ : ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ : ΟΘΩΝΟΣ 9 ΓΛΥΚΑ ΝΕΡΑ

ΤΗΛΕΦΩΝΟ : 210 6040125

ΤΜΗΜΑ : ΝΟΜΙΚΗ

**ΜΑΘΗΜΑ – ΕΞΑΜΗΝΟ : ΑΤΟΜΙΚΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ – Δ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
2.	Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ ΩΣ ΜΗΤΡΙΚΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ. ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	5
3.	ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΑΣ . 6 Α. ΟΡΙΣΜΟΣ	6
	Β. ΤΡΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ	6
	Γ. ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ	6
4.	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΑΣ	8
	Α. ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	8
	Β. ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ	8
5.	Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ ΩΣ ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΚΑΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΡΧΗ – ΑΠΑΡΑΒΙΑΣΤΟ	10
	Α. ΩΣ ΘΕΜΕΛΙΟ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ	10
	Β. ΩΣ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΝΝΟΜΗΣ ΤΑΞΗΣ	10
6.	ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	12
7.	ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΑΣ – ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ	14
	Α. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	14
	Β. ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ	23
	Γ. ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΟΦΕΙΛΕΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ	27
	Δ. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	32
8.	ΕΠΙΛΟΓΟΣ	34
9.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	35

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Συμβούλιο της Επικρατείας	:	ΣΤΕ
Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου	:	ΝΠΔΔ
Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας	:	ΚΔΔ
Το Σύνταγμα (περιοδικό)	:	ΤοΣ
ο Νόμος	:	ο ν.
Σελίδα(-ες)	:	σελ.
Βλέπε	:	βλ.
Υπόθεση	:	Υπόθ.

ΤΟ ΑΠΑΡΑΒΙΑΣΤΟ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αρχή του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας αποτελεί την καταστατική αρχή της νέας με το Σύνταγμα 1975/86 Ελληνικής έννομης τάξης και κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 παρ 1 του ελληνικού Συντάγματος, που ορίζει ότι "Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας".

Η αναγωγή της ανθρώπινης αξίας σε καταστατική αρχή, σημαίνει την ποιοτική μεταβολή της έννομης τάξης. Το Σύνταγμα αναγνωρίζει και εξειδικεύει την ανθρώπινη αξία όπως ακριβώς υπάρχει στην πραγματικότητα. Στην έννομη τάξη του κοινωνικού ανθρωπισμού, η αξία του ανθρώπου ως ανώτατη αξία και δικαιοπολιτική αρχή είναι απαραβίαστη. Η αρχή του απαραβίαστου συνδέεται άρρητα με δύο θεμελιώδεις συνταγματικές υποχρεώσεις. Την υποχρέωση των ατόμων να σέβονται και την υποχρέωση του κράτους να σέβεται και να προστατεύει την ανθρώπινη αξία.

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται η ανθρώπινη αξία ως μητρικό συνταγματικό δικαίωμα και υπέρτατη αξία του δικανικού συστήματος. Συγκεκριμένα στις ενότητες που ακολουθούν παρουσιάζονται ο προσδιορισμός της έννοιας και του περιεχομένου της αξίας του ανθρώπου με τις συνταγματικές της εξειδικεύσεις (ελευθερία, ισότητα) και τη θεμελιώδη θέση της διάταξης του Ελληνικού Συντάγματος. Τέλος, εκθέτονται ορισμένες εκδηλώσεις τα ανθρώπινης αξίας και αντίστοιχη νομολογία που τεκμηριώνει το απαραβίαστο στη σύγχρονη έννομη τάξη.

2. Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ ΩΣ ΜΗΤΡΙΚΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Η ανθρώπινη αξία αποτελεί την πηγή, το μητρικό δικαίωμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τα συνταγματικά δικαιώματα, που διακρίνονται σε κοινωνικά (ή δικαιώματα του κοινωνικού χώρου), πολιτικά και οικονομικά, αποτελούν τις βασικές εξειδικεύσεις της ανθρώπινης αξίας, των οποίων το αμυντικό περιεχόμενο στρέφεται κατά της κρατικής και κάθε άλλης εξουσίας. Το προστατευτικό περιεχόμενο στρέφεται μόνο προς το κράτος, αξιώνοντας την παροχή βοήθειας για την απόκρουση κάθε απειλής, το δε εξασφαλιστικό, εφόσον αναγνωρίζεται, στρέφεται επίσης προς το κράτος, αξιώνοντας την παροχή των απαραίτητων μέσων για την άσκηση του δικαιώματος.

Τους γενικούς προσδιορισμούς της ανθρώπινης αξίας αποτελούν η ελευθερία και η ισότητα και τις συνταγματικές της εξειδικεύσεις, τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Απαραβίαστο της ανθρώπινης αξίας και απαραβίαστο των θεμελιωδών δικαιωμάτων βαίνουν παράλληλα. Η ανθρώπινη αξία – και το συνταγματικό πρότυπο του πολίτη – εξειδικεύεται και με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Κατ' άλλη έκφραση, τα θεμελιώδη δικαιώματα είναι συνταγματικά στοιχεία της ανθρώπινης αξίας. Εφόσον η ανθρώπινη αξία είναι απαραβίαστη, απαραβίαστα είναι και τα συνταγματικά δικαιώματα που την εξειδικεύουν.

Βλ. Κανελοπούλου Ν., Σκέψεις γύρω από τη γενική αρχή της αξίας του ανθρώπου, 1999, σελ. 147 επ.

Βλ. Δημητρόπουλο, Συνταγματικά Δικ/τα Ι' σελ. 102 επ.

Βλ. Χιώλο Κ., Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου, 1998, σελ. 157 επ.

Βλ. Χατζησάββα Γ., Η ανθρώπινη αξία. Η συνταγματική επιταγή του σεβασμού και της προστασίας της, 1989, σελ. 235 επ.

Βλ. Χουβαρδά Γεώργιο, Η συνταγματική προστασία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, Αθήνα, 1990.

3. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΑΣ

A. ΟΡΙΣΜΟΣ

Ανθρώπινη αξία, ως έννοια γένους, είναι το σύνολο των γενικών υλικών, πνευματικών και κοινωνικών γνωρισμάτων του ανθρωπίνου γένους. Άνθρωπος και ανθρώπινη αξία είναι όροι συνώνυμοι. Η ανθρώπινη αξία, ως έννοια γένους, ταυτίζεται με τον άνθρωπο. Ό,τι είναι άνθρωπος, στην πραγματικότητα, είναι ανθρώπινη αξία κατά δίκαιο. Άνθρωπος και ανθρώπινη αξία συνιστούν πραγματική-δικαιική ταυτότητα. Κάθε άνθρωπος, κάθε ανθρώπινη ύπαρξη είναι φορέας ανθρώπινης αξίας.

B. ΤΡΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

Τρεις διαστάσεις : σωματική, πνευματική και κοινωνική, όπως τρισδιάστατη είναι η ανθρώπινη φύση (σωματική, πνευματική και κοινωνική), έτσι τρισδιάστατη είναι και η ανθρώπινη αξία. Είναι το δισυπόστατο της ανθρώπινης φύσης, αλλά το ίδιο σπουδαία είναι και η διαπίστωση της κοινωνικής υπόστασης του ανθρώπου, εφόσον ο άνθρωπος ζει και αναπτύσσεται στην κοινωνία. Όσον αφορά την πνευματική υπόσταση, είναι βασικά η λογική, η σκέψη που διαφοροποιεί το ανθρώπινο γένος από τις άλλες οντότητες, αποκλειστικό αγαθό της ανθρώπινης φύσης και συνταγματικό αγαθό ταυτοχρόνως.

Γ. ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ

Ως έννοια είδους, η ανθρώπινη αξία, ταυτίζεται με την προσωπικότητα του ατόμου, η οποία αποτελεί ένα ειδικό συνδυασμό γενικών, υλικών, πνευματικών και κοινωνικών γνωρισμάτων του ανθρωπίνου γένους σε ορισμένο άτομο. Η ανθρώπινη αξία αποδίδει ουσιαστικό περιεχόμενο στην προσωπικότητα, την οποία ταυτόχρονα οριοθετεί. Ανθρώπινη αξία + ανθρώπινη αξιοπρέπεια δεν ταυτίζονται. Η αξιοπρέπεια σχετίζεται με την κοινωνική διάσταση της ανθρώπινης

φύσης και όχι στη σωματική ή πνευματική. Αποτελεί βασικά έννοια που προσδιορίζεται από αξιολογικές κρίσεις που επικρατούν στην κοινωνική συνείδηση του συνόλου.

Η ανθρώπινη αξία προσδιορίζεται όχι από τις αξιολογικές κρίσεις (υποκειμενικές και εκείνες που επικρατούν στην κοινωνική συνείδηση) αλλά από την ίδια την οντότητα του ανθρώπου. Αυτή είναι και η ειδοποιός διαφορά μεταξύ ανθρώπινης αξίας + ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Βλ. Κανελοπούλου Ν., Σκέψεις γύρω από τη γενική αρχή της αξίας του ανθρώπου, 1999, σελ. 147 επ.

Βλ. Δημητρόπουλο, Συνταγματικά Δικ/τα Ι' σελ. 102 επ.

Βλ. Χιώλο Κ., Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου, 1998, σελ. 157 επ.

Βλ. Χατζησάββα Γ., Η ανθρώπινη αξία. Η συνταγματική επιταγή του σεβασμού και της προστασίας της, 1989, σελ. 235 επ.

Βλ. Χουβαρδά Γεώργιο, Η συνταγματική προστασία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, Αθήνα, 1990.

4. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΑΣ

Η ελευθερία και η ισότητα, αποτελούν τους γενικούς συνταγματικούς προσδιορισμούς της ανθρώπινης αξίας. Η παραδοσιακή νομική και γενικότερα συνταγματικοπολιτική σκέψη, διαπιστώνει ανάμεσα στην ελευθερία και την ισότητα μια αγεφύρωτη αντίθεση. Η ελευθερία οδηγεί στην ανισότητα και αντίθετα η επιβολή της ισότητας καταργεί την ελευθερία. Δίνεται έτσι προτεραιότητα, κατά την ατομικιστική αντίληψη, στην ελευθερία που παραγνωρίζει το κοινωνικό της περιεχόμενο, ξένη προς την ανθρώπινη αξία.

Ωστόσο, η ανθρώπινη αξία δεν είναι μόνο ελευθερία ή μόνο ισότητα· είναι η διαλεκτική σύνθεση ελευθερίας και ισότητας. Η αφαίρεση της μιας από τις δύο Αρχές, σημαίνει ταυτόχρονα τον ακρωτηριασμό της ανθρώπινης αξίας.

A. ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Στο περιεχόμενο της ανθρώπινης αξίας εμπίπτει η Ελευθερία.

Η στέρηση της Ελευθερίας του ανθρώπου, αποτελεί βαρύτατη προσβολή της ανθρώπινης αξίας. Η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς, η δύναμη αντεξουσιασμού του ατόμου αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της ανθρώπινης αξίας.

B. ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ

Ανάμεσα στην αρχή της Ισότητας και στην ανθρώπινη αξία, υπάρχει στενότατη σχέση. Η δεύτερη προσδιορίζει την πρώτη και το αντίστροφο. Η αρχή της Ισότητας απαγορεύει τη διάκριση του ανθρωπίνου γένους σε κατηγορίες με βάση το φύλο, τη φυλή ή τις πολιτικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις.

Βλ. Κανελοπούλου Ν., Σκέψεις γύρω από τη γενική αρχή της αξίας του ανθρώπου, 1999, σελ. 147 επ.

Βλ. Δημητρόπουλο, Συνταγματικά Δικ/τα Ι΄ σελ. 102 επ.

Βλ. Χιώλο Κ., Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου, 1998, σελ. 157 επ.

Βλ. Χατζησάββα Γ., Η ανθρώπινη αξία. Η συνταγματική επιταγή του σεβασμού και της προστασίας της, 1989, σελ. 235 επ.

Βλ. Χουβαρδά Γεώργιο, Η συνταγματική προστασία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, Αθήνα, 1990.

5. ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ ΩΣ ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΚΑΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΡΧΗ - ΑΠΑΡΑΒΙΑΣΤΟ

A. ΩΣ ΘΕΜΕΛΙΟ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ

Η ανθρώπινη αξία είναι το ύψιστο αγαθό και η κατευθυντήρια αρχή του κοινωνικού ανθρωπισμού. Ο κοινωνικός ανθρωπισμός ξεκινά από μια ακλόνητη πίστη προς το τελειότερο δημιούργημα, τον άνθρωπο. Μοναδικός αυτοσκοπός στο σύστημα του κοινωνικού ανθρωπισμού είναι η εξασφάλιση του ανθρώπου, που όμως αποτελεί καθολικό αίτημα της σύγχρονης εποχής.

Ο κοινωνικός ανθρωπισμός αποσκοπεί στην προστασία της ανθρώπινης αξίας, στην προστασία του ανθρώπου από το συνάνθρωπο, είτε ως φορέα δημόσιας είτε ως φορέα ιδιωτικής εξουσίας. Παράλληλα, στοχεύει στην κάθε είδους προαγωγή και εξέλιξή του που επιτυγχάνεται με την εξασφάλιση όλων των υλικών μέσων, που είναι απαραίτητα για την πνευματική του ανάπτυξη. Έτσι δεν αποβλέπει μόνο στην ηθική ανύψωση του ανθρώπου, αλλά στην πνευματική του βελτίωση.

B. ΩΣ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΜΗΣ ΤΑΞΗΣ - ΑΠΑΡΑΒΙΑΣΤΟ

Η αρχή της ανθρώπινης αξίας αποτελεί την υπέρτατη αξία, την καταστατική αρχή του δικαίου. Στο νομικό χώρο αποτελεί τη βάση, την αρχή και το τέλος της έννομης τάξης. Το δίκαιο, ως σύνολο κανόνων, δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μέσο για την πραγματοποίηση του σκοπού, για την ολοκλήρωση της αξίας του ανθρώπου. Έτσι, ως καταστατική αρχή, προσδιορίζει την ιδέα του δικαίου και της δικαιοσύνης. Πρέπει να λεχθεί, ότι στην ανθρώπινη αξία κατευθύνθηκε και βασίστηκε η ενοποίηση της έννομης τάξης. Ενώ, δηλαδή, η παραδοσιακή νομική και γενικότερα συνταγματικοπολιτική σκέψη προέβη στη διάκριση του δικαίου σε δημόσιο και ιδιωτικό, βασιζόμενη στη διάκριση του συμφέροντος του ατόμου σε

γενικό και ατομικό, η διαρκής εξέλιξη του προστατευτικού κράτους δικαίου οδηγείται στο συγκερασμό των συμφερόντων, με απώτερο σκοπό την εδραίωση μιας έννομης τάξης, που βασίζεται στην αλληλεξάρτηση των μέσων και στην εξασφάλιση της κοινωνικής ευημερίας και προόδου.

Η αρχή της ανθρώπινης αξίας επιβάλλει έναν ανταγωνισμό αλληλέγγυο, αλλά και μια αλληλεγγύη ανταγωνιστική. Τη διαλεκτική τους σύνθεση εκφράζει η αρχή της άμιλλας, που μετατρέπει τον ανθρωπιστικό ανταγωνισμό σε ανθρώπινο συναγωνισμό και την ιδεαλιστική αλληλεγγύη σε ρεαλιστική αλληλεξάρτηση και αλληλοβοήθεια.

Βλ. Κανελοπούλου Ν., Σκέψεις γύρω από τη γενική αρχή της αξίας του ανθρώπου, 1999, σελ. 147 επ.

Βλ. Δημητρόπουλο, Συνταγματικά Δικ/τα Ι' σελ. 102 επ.

Βλ. Χιώλο Κ., Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου, 1998, σελ. 157 επ.

Βλ. Χατζησάββα Γ., Η ανθρώπινη αξία. Η συνταγματική επιταγή του σεβασμού και της προστασίας της, 1989, σελ. 235 επ.

Βλ. Χουβαρδά Γεώργιο, Η συνταγματική προστασία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, Αθήνα, 1990.

6. ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Με το άρθρο 2, παρ. 1 καθιερώνεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, η υποχρέωση σεβασμού και προστασία της αξίας του ανθρώπου. Ο σεβασμός της αξιοπρέπειας αναφέρεται σε δράση των πολιτειακών οργάνων, τα οποία οφείλουν κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς τους, να μην την παραβιάζουν.

Προστασία της αξιοπρέπειας σημαίνει, ότι το Κράτος πρέπει να λαμβάνει τα κατάλληλα νομοθετικά και άλλα μέτρα, ώστε να προφυλάσσει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια από προσβολές τρίτων, που πραγματοποιούνται όχι κατά την ενάσκηση κρατικής εξουσίας. Προέχοντας από τη διάταξη αυτή, συνάγεται η συνταγματική υποχρέωση του κράτους να λαμβάνει με τα όργανά του τα κατάλληλα μέτρα για την ασφάλεια των πολιτών.

Στα πλαίσια του κοινωνικού ανθρωπισμού, η ανθρώπινη αξία ανάγεται σε συνταγματικοπολιτικό θεμέλιο. Αποτελεί την καταστατική αρχή του σύγχρονου δικαιοτικού οικοδομήματος και τη βασική ειδοποιό διαφορά, που το διακρίνει από την ατομικιστική συνταγματική τάξη. Η αρχή του απαραβίαστου, που ισχύει και για τους αλλοδαπούς (αρθρ 5, παρ 1) προκύπτει, όπως έχει ήδη αναφερθεί, από τη διάταξη του άρθρου 2 παρ 1 του Συντάγματος, όπως επίσης και από άλλες συνταγματικές διατάξεις, όπως εκείνες των άρθρων 4 παρ 1 και 2, 5 παρ 1 και 2, 7 παρ 2, 25 παρ 1-4, 106 παρ 2, καθώς και από τις περισσότερες διατάξεις που αναφέρονται στα θεμελιώδη δικαιώματα. Στην αρχή του απαραβίαστου, μετουσιώνονται οι παλαιότερες διατάξεις και οι πρόσφατες τραγικές εμπειρίες της ανθρωπότητας.

Στη σύγχρονη έννομη τάξη, σε αντίθεση προς το παλιό κράτος αποχής, η διασφάλιση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κατ' επέκταση, του θεμελιώδους δικαιώματος της ανθρώπινης αξίας δεν είναι απλά ιδιωτική υπόθεση, αλλά αποτελεί κρατικό σκοπό. Σύμφωνα με τη συνταγματική επιταγή (Σ αρθρ. 2, παρ 1, αρθρ. 25, παρ 1), όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματικότερη

άσκησή τους. Ταυτόχρονα, το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης.

Βλ. Κανελοπούλου Ν., Σκέψεις γύρω από τη γενική αρχή της αξίας του ανθρώπου, 1999, σελ. 147 επ.

Βλ. Δημητρόπουλο, Συνταγματικά Δικ/τα Ι' σελ. 102 επ.

Βλ. Χιώλο Κ., Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου, 1998, σελ. 157 επ.

Βλ. Χατζησάββα Γ., Η ανθρώπινη αξία. Η συνταγματική επιταγή του σεβασμού και της προστασίας της, 1989, σελ. 235 επ.

Βλ. Χουβαρδά Γεώργιο, Η συνταγματική προστασία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, Αθήνα, 1990.

7. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΑΣ

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

A. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή αποτελεί ειδικότερη έκφανση της αρχής της ανθρωπίνης αξίας. Το Σύνταγμα κατοχυρώνει το απαραβίαστο της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής στο άρθρο 9, παρ 1 εδ β αξιώνοντας τόσο από το κράτος όσο και από τους πολίτες την υποχρέωση όχι μόνο να μην παραβιάζουν, αλλά να προστατεύουν την ιδιωτική - οικογενειακή ζωή από προσβολές τρίτων.

Ως ιδιωτική ζωή νοείται μια μερικότερη περιοχή της γενικότερης κοινωνικής ζωής του ανθρώπου. Η ιδιωτική ζωή αποτελεί μητρικό δικαίωμα πολλών άλλων μερικότερων δικαιωμάτων όπως αυτών του ασύλου της κατοικίας, του γάμου. Με την ευρύτερη έννοια περιλαμβάνει το σύνολο των ανθρωπίνων ενεργειών που αναφέρονται είτε στο άτομο του είτε σε πρόσωπο του στενού του περιβάλλοντος. Η ιδιωτική, ζωή διακρίνεται σε, φανερή (που δεν αποκρύπτεται από τους άλλους) και σε απόρρητη (που διεξάγεται σε χώρους και με τρόπους που επιδιώκουν την απόκρυψη από τους άλλους).

Η προστασία της ιδιωτικής ζωής του ατόμου συνδέεται και με τη διαφύλαξη των προσωπικών του δεδομένων, κυρίως αυτών που μπορούν να χαρακτηριστούν ως ευαίσθητα. Ήδη με το ν 2472/1997 θεσμοθετήθηκε η ανεξάρτητη διοικητική αρχή με την ονομασία «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα». Ταυτόχρονα, ενόψει της προστασίας των προσωπικών δεδομένων από αυθαίρετες παρεμβάσεις τρίτων, στη σύγχρονη εποχή της ραγδαίας εξέλιξης της τεχνολογίας, ο αναθεωρητικός νομοθέτης θέσπισε ειδική διάταξη (άρθρο 9 Α), το οποίο καθιερώνει για τον καθένα το δικαίωμα προστασίας από συλλογή, επεξεργασία και χρήση, κυρίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων.

Ο κοινός νομοθέτης απαγορεύει λοιπόν την συλλογή και επεξεργασία δεδομένων δημοσίων προσώπων, εφόσον αυτά συνδέονται με την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος ή τη διαχείριση συμφερόντων τρίτων και πραγματοποιείται αποκλειστικά για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος.

Η σεξουαλική ζωή αποτελεί χαρακτηριστική και μερικότερη περιοχή της ιδιωτικής ζωής του ανθρώπου. Ειδικότερα, η σεξουαλική ελευθερία ως ελευθερία επιλογής ερωτικού συντρόφου αναγνωρίζεται και προστατεύεται από το Σύνταγμα με το άρθρο 9,παρ 1 εδ β

Βλ. Κανελοπούλου Ν., Σκέψεις γύρω από τη γενική αρχή της αξίας του ανθρώπου, 1999, σελ. 147 επ.

Βλ. Δημητρόπουλο, Συνταγματικά Δικ/τα Ι΄ σελ. 102 επ.

Βλ. Χιώλο Κ., Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου, 1998, σελ. 157 επ.

Βλ. Χατζησάββα Γ., Η ανθρώπινη αξία. Η συνταγματική επιταγή του σεβασμού και της προστασίας της, 1989, σελ. 235 επ.

Βλ. Χουβαρδά Γεώργιο, Η συνταγματική προστασία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, Αθήνα, 1990.

Βλ. Κωνσταντινίδη Κων/νο, Ποινικό Δίκαιο και ανθρώπινη αξιοπρέπεια, Αθήνα 1987.

Μανωλεδάκης Ιωάννης και Prittwitz, Η ποινική προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, Θεσσαλονίκη 1997.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

« ... 2. Επειδή, με την υπ' αριθμ. 100/31.1.200 απόφαση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (εφεξής Αρχή) επιβλήθηκαν βάσει του άρθρου 21 του ν. 2472/1997 οι εξής κυρώσεις : Στην ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «ALPHA Δορυφορική Τηλεόραση ΑΕ» (την άκουσα την πρώτη από τις κρινόμενες αιτήσεις κυρώσεως) ιδιοκτήτρια του ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού ALPHA επιβλήθηκαν : α) η κύρωση της διακοπής της επεξεργασίας και της καταστροφής των ευαίσθητων δεδομένων, των οπίων έγινε χρήση κατά τις

εκπομπές ΖΟΥΓΚΛΑ της 2.12.1999 και ΚΙΤΡΙΝΟΣ ΤΥΠΟΣ της 5.12.1999 του εν λόγω σταθμού (και συγκεκριμένα μιας κασέτας, η οποία περιείχε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα από την ερωτική ζωή του τραγουδιστή Στέφανου Κορκολή και ενός προσωπικού ημερολογίου, το οποίο περιείχε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα από την ερωτική ζωή του σχεδιαστή μόδας Μιχαήλ Ασλάνη) μετά την εκπνοή ενός τριμήνου ή όποιου άλλου χρονικού διαστήματος ήθελε καθορισθεί, ως χρόνος τήρησής του, στο πλαίσιο δ) δικαστικής ή άλλης έρευνας από δημόσια αρχή και β) πρόστιμο 10 εκατομμυρίων (10.000.000) δραχμών για παράνομη επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων με τη μορφή της τηλεοπτικής χρήσης κατά τις ίδιες αυτές εκπομπές. Στην ετερόρρυθμη εταιρεία με την επωνυμία «Ευθύμιος Τριανταφυλλόπουλος και ΣΙΑ ΕΕ» (την προτασόμενη στο δικογράφο της δεύτερης από τις κρινόμενες αιτήσεις ακυρώσεως), η οποία είχε αναλάβει και πραγματοποιήσει, δυνάμει ιδιωτικού συμφωνητικού, την παραγωγή των δύο προαναφερθείσων εκπομπών που μεταδόθηκαν από τον τηλεοπτικό σταθμό ALPHA, επιβλήθηκε η κύρωση της διακοπής της επεξεργασίας και της καταστροφής των αυτών ως άνω ευαίσθητων δεδομένων. Τέλος, με την αυτή πάντοτε απόφαση της αρχής επιβλήθηκαν στο δημοσιογράφο Ευθύμιο Τριανταφυλλόπουλο (δεύτερο αιτούντα στην δεύτερη από τις κρινόμενες αιτήσεις ακυρώσεως και εταίρο της εταιρείας «Ευθύμιος Τριανταφυλλόπουλος και ΣΙΑ ΕΕ»), ο οποίος ήταν ο παρουσιαστής των δύο επίμαχων τηλεοπτικών εκπομπών, οι εξής κυρώσεις : α) η καταστροφή του προσωπικού ημερολογίου του Μιχαήλ Ασλάνη, που λειτουργεί ως αρχείο ευαίσθητων δεδομένων και συγκεκριμένα η επιβολή σ' αυτόν της υποχρέωσης : αα) να το επιστρέψει στο νόμιμο κάτοχό του, ββ) να καταστρέψει κάθε αντίγραφο του προσωπικού αυτού ημερολογίου που τυχόν έχει στην κατοχή του, όπως επίσης και αυτό που παρέδωσε στον Εισαγγελέα, ευθύς ως το αναλάβει νόμιμα στην κατοχή του και β) πρόστιμο ύψους είκοσι πέντε εκατομμυρίων (25.000.000) δραχμών για την παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που έλαβε χώρα με την κατοχή, καταχώρηση σε αρχείο και τηλεοπτική χρήση ευαίσθητων δεδομένων κατά της τηλεοπτικές εκπομπές ΖΟΥΓΚΛΑ της 2.12.1999 και ΚΙΤΡΙΝΟΣ ΤΥΠΟΣ της 5.12.1999. οι δύο αυτές αιτήσεις κυρώσεως, με τις οποίες προσβάλλεται η αυτή διοικητική πράξη, είναι συνεκδικαστέες λόγω της προδήλου συνάφειας

αυτών και ασκούνται εν γένει παραδεκτώς. Τέλος, παραδεκτώς ομοδίκου οι αιτούντες στην δεύτερη από τις κρινόμενες αιτήσεις ακυρώσεως, εφόσον προσβάλλουν την αυτή διοικητική πράξη, οι δε προβαλλόμενοι απ' αυτούς λόγοι ακυρώσεως στηρίζονται στην αυτή πραγματική και νομική βάση....»

« ... 9. Επειδή, όπως υπογραμμίζεται στην εισηγητική έκθεση του, ο νόμος 2472/1997 θεσπίστηκε σε εκπλήρωση υποχρέωσης του κοινού νομοθέτη απορρέουσα «από τις διατάξεις του άρθρου 9 και των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1 και 19 του Συντάγματος, οι οποίες ανάγουν την προστασία της αξίας του ανθρώπου σε πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας, προστατεύουν την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του και διασφαλίζουν την ιδιωτική και την οικογενειακή ζωή καθώς και το απόρρητο των επικοινωνιών». Με το νόμο δηλαδή αυτό εξασφαλίζεται η πλήρης εφαρμογή των συνταγματικών επιταγών για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των ατόμων και συγκεκριμένα για την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και του απαραβίαστου της ιδιωτικής σφαίρας των προσώπων. Παράλληλα όμως, η θέσπιση των ρυθμίσεων του νόμου ήταν επιβεβλημένη και ενόψει των προβλεπομένων στην Οδηγία 95/46/ΕΚ του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ L 281). Η Οδηγία αυτή αποβλέπει, όπως προκύπτει από το προοίμιό της, στην εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών, ώστε με την εγκαθίδρυση και λειτουργία της κοινοτικής εσωτερικής αγοράς να κατοχυρώνεται όχι μόνο η δυνατότητα κυκλοφορίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αλλά και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου. Στο άρθρο 8 αυτής προβλέπεται ότι απαγορεύεται κατ' αρχήν και εκτός από συγκεκριμένες εξαιρέσεις η επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως είναι π.χ. τα δεδομένα που αναφέρονται στην σεξουαλική ζωή των υποκειμένων τους. Περαιτέρω στο άρθρο 9 της εν λόγω Οδηγίας ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι, για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται αποκλειστικώς για δημοσιογραφικούς σκοπούς, τα κράτη μέλη μπορούν, να προβλέπουν παρεκκλίσεις και εξαιρέσεις από την απαγόρευση

επεξεργασίας ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (των ευαισθητών τουτέστιν δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) μόνο στο βαθμό που είναι αναγκαίες, ώστε το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής να συμβιβάζεται με τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία της έκφρασης.

10. Επειδή, οι διατάξεις του ν. 2472/1997 καταλαμβάνουν και τις εκπομπές των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών καθώς και τις δημοσιογραφικές δραστηριότητες στο σύνολό τους, όταν με αυτές διενεργείται ταυτόχρονα και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αν δε περαιτέρω η επεξεργασία αυτή έχει γίνει κατά παράβαση των διατάξεων του, τότε, κατά την έννοιά του, επιβάλλονται σε βάρος των υπευθύνων (ραδιοτηλεοπτικών σταθμών ή δημοσιογράφων κλπ) οι κυρώσεις που προβλέπονται, μεταξύ άλλων, και στο άρθρο 21 αυτού. Τούτο προκύπτει, όχι μόνο από την ερμηνεία των διατάξεων του εν λόγω νόμου στο σύνολό του, υπό το φως των προεκτεθέντων, αλλά ιδίως από το σαφές γράμμα διαφόρων επιμέρους διατάξεων αυτού. Συγκεκριμένα των διατάξεων: α) του άρθρου 3 παρ. 2 και 3, στις οποίες ορίζεται ότι, ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που εκτελείται στην ελληνική επικράτεια, χωρίς να προβλέπεται άλλη εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής του παρά μόνον η περίπτωση, που η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιείται για προσωπική και οικιακή χρήση, β) του άρθρου 7 παρ. 2 περίπτ. ζ στο οποίο, ορίζεται ότι, κατ' εξαίρεση, η επεξεργασία ευαισθητών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι επιτρεπτή, εφόσον η επεξεργασία αφορά δεδομένα δημοσίων προσώπων, εφόσον αυτά συνδέονται με την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος ή τη διαχείριση συμφερόντων τρίτων και πραγματοποιείται αποκλειστικά για την άσκηση του δημοσιογραφικού λειτουργήματος και, τέλος, γ) του άρθρου 11 παρ. 5, στο οποίο γίνεται αναφορά σε συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποκλειστικά για δημοσιογραφικούς σκοπούς. Ενόψει δε περαιτέρω του ότι, όπως ήδη εξετάθη, ο νόμος 2472/1997 αποσκοπεί στην κατοχύρωση θεμελιωδών αξιών της έννομης τάξης μιας δημοκρατικής πολιτείας, όπως είναι η προστασία της αξιοπρέπειας του ατόμου και η προστασία της ιδιωτικής ζωής των προσώπων, οι διατάξεις του, κατά το μέρος που επιβάλλουν την προστασία των προσώπων

από την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ρυθμίζουν τα συναφή θέματα σε σχέση και με τις δημοσιογραφικές δραστηριότητες, απαγορεύοντας την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τους δημοσιογράφους και στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, δεν προσκρούουν στις συνταγματικές διατάξεις, που κατοχυρώνουν την ελευθερία της έκφρασης και διάδοσης στοχασμών και πληροφοριών μέσω της ασκήσεως του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Πράγματι, η ελευθερία της έκφρασης και διάδοσης των στοχασμών όπως και η ελευθερία του πληροφορείν και πληροφορείσθαι που κατοχυρώνει το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος και ειδικώς ως προς τον έγγραφο τύπο το άρθρο 14 παρ. 1, δεν περιλαμβάνει και την ελευθερία διάδοσης πληροφοριών, που ανάγονται στην προστατευόμενη από τα άρθρα 2 παρ. 1 και 9 παρ. 1 του Συντάγματος απαραβίαστη σφαίρα της ιδιωτικής ζωής των προσώπων, στον πυρήνα της οποίας ανήκει προδήλως και η ερωτικής τους ζωή στον ιδιωτικό αυτό πυρήνα, στο βαθμό που τα στοιχεία που τον συνθέτουν δεν δημοσιοποιούνται οικειοθελώς, ουδείς (ούτε δημόσια αρχή αλλά ούτε και ιδιώτης) επιτρέπεται να διεισδύσει. Επομένως, η διάδοση πληροφοριών τέτοιου περιεχομένου (σχετικών δηλαδή με την ερωτική ζωή ατομικώς προσδιοριζόμενων προσώπων) δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποτελέσει θεμιτός, από συνταγματικής απόψεως, περιεχόμενο του δικαιώματος πληροφόρησης ή της ελεύθερης εκφράσεως και διαδόσεως των στοχασμών. ...»

«... 12. Επειδή, τόσο η κασέτα η περιέχουσα σκηνές, στις οποίες ο τραγουδιστής Στέφανος Κορκολής εμφανιζόταν τελώντας ερωτική πράξη, όσο και το προσωπικό ημερολόγιο του σχεδιαστή μόδας Μιχαήλ Ασλάνη, στο οποίο υπήρχαν καταχωρήσεις σχετικά την ερωτική δραστηριότητα του εν λόγω προσώπου καθώς και συναφείς με αυτή φωτογραφίες, αποτελούν σύνολο ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία ήταν δεκτικά επεξεργασίας από τρίτους, επεξεργασία την οποία -εξ άλλου- υπέστησαν τελικώς. Επομένως, συνιστούν αρχείο κατά την έννοια της περίπτ. ε του άρθρου 2 του ν. 2472/1997. Περαιτέρω, τα αρχεία αυτά υπέστησαν επεξεργασία κατά την έννοια της περίπτ. δ του αυτού άρθρου από τους αιτούντες και τις δύο κρινόμενες αιτήσεις. Συγκεκριμένα, η επεξεργασία, την οποία πραγματοποίησε η ε.ε. «Ε.

Τριανταφυλλόπουλος και ΣΙΑ» συνίσταται στην εκ μέρους της συλλογής των εν λόγω ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα διά της συγκροτήσεως αρχείων με βάση την εν λόγω κασέτα προσωπικό ημερολόγιο, τα οποία παρουσιάστηκαν τελικά στις επίμαχες εκπομπές. Τούτο δε διότι βάσει του, αναφερθέντος στην τέταρτη σκέψη της παρούσης αποφάσεως, από 15.6.1999 «ιδιωτικού συμφωνητικού» με την α.ε. «PROTASSIS ραδιοτηλεοπτική ευθύνη για την παραγωγή των εκπομπών με την επωνυμία ΖΟΥΓΚΛΑ και ΚΙΤΡΙΝΟΣ ΤΥΠΟΣ και, επομένως, ήταν υπεύθυνη για όσα στοιχεία καταχωρήθηκαν σε όλες τις εκπομπές με την επωνυμία αυτή, άρα και στις επίμαχες. Περαιτέρω, ο δημοσιογράφος Ευθύμιος Τριανταφυλλόπουλος, τηλεοπτικός παρουσιαστής και συντονιστής των εκπομπών, προέβη σε επεξεργασία συνιστάμενη στην χρήση, διατήρηση, και διάδοση των αρχείων αυτών. Τέλος, η α.ε. «ALPHA Δορυφορική Τηλεόραση ΑΕ», από τον τηλεοπτικό σταθμό της οποίας μεταδόθηκαν οι εκπομπές αυτές, προέβη σε επεξεργασία συνιστάμενη στην διατήρηση, χρήση και διάδοση των αρχείων. Με τα δεδομένα αυτά, και οι τρεις αιτούντες, οι ασκούντες τις δύο κρινόμενες αιτήσεις ήσαν «υπεύθυνοι επεξεργασίας» ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια της περίπτ. ζ του άρθρου 1 του ν. 2472/1997, εφόσον, οι μεν ασκούντες την δεύτερη αίτηση καθόρισαν το περιεχόμενο της εκπομπής και προέβησαν στην παρουσιάσή της, η δε α.ε. «ALPHA Δορυφορική Τηλεόραση ΑΕ» καθόρισαν τον τρόπο της μετάδοσης τους και διά του τηλεοπτικού σταθμού της μεταδόθηκαν τελικά οι σχετικές εκπομπές. Η δε επεξεργασία αρχείων, στην οποία προέβησαν, εμπίπτει, βάσει της διατάξεως του άρθρου 2 παρ. 1 του αυτού νόμου, στο πεδίο εφαρμογής του. Ορθώς, επομένως, διαπιστώθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι, οι αιτούντες προέβησαν σε, απαγορευμένη από το άρθρο 7 του νόμου, συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (όπως είναι, κατά τα προεκτεθέντα, τα δεδομένα τα αναφερόμενα στην ερωτική ζωή του ατόμου) και, συνεπώς, νομίμως τους επιβλήθηκαν, υπό την ιδιότητά τους ως υπευθύνων επεξεργασίας, με την προσβαλλόμενη πράξη διοικητικές κυρώσεις κατ' επίκληση του άρθρου 21 του νόμου αυτού. Πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθούν (ως αβάσιμοι οι περί του αντιθέτου λόγοι ακυρώσεως οι προβαλλόμενοι με τις δύο υπό κρίση αιτήσεις και συγκεκριμένα οι λόγοι,

με τους οποίους προβάλλεται ότι τα πιο πάνω στοιχεία (κασέτα και προσωπικό ημερολόγιο) δεν συνιστούν αρχεία κατά την έννοια του νόμου, ότι οι αιτούσε εταιρείες α.ε. «ALPHA Δορυφορική Τηλεόραση ΑΕ» και ε.ε. «Ε. Τριανταφυλλόπουλος και ΣΙΑ» δεν ήσαν «υπεύθυνοι επεξεργασίας» ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, κατά την έννοια της περίπτ. ζ του άρθρου 1 του ν.2472/1997 και ότι, επομένως, δεν μπορούσαν να τους επιβληθούν κυρώσεις. Απορριπτέος επίσης ως αβάσιμος είναι, και ο συναφώς προβαλλόμενος από την α.ε. «ALPHA Δορυφορική Τηλεόραση ΑΕ» ισχυρισμός ότι η εν λόγω εταιρεία δεν είχε καμία ευθύνη για την μετάδοση των επίμαχων εκπομπών, εφόσον απλώς μετέδωσε δημοσιογραφική έρευνα που είχαν προετοιμάσει άλλοι, ενώ αυτή δεν γνώριζε εκ των προτέρων το περιεχόμενο της έρευνας, η οποία θα παρουσιαζόταν στις εκπομπές αυτές και ούτε είχε το δικαίωμα να την «λογοκρίνει». ... »

«... Η διαφύλαξη εξ άλλου των χρηστών ηθών και η καταπολέμηση της εγκληματικότητας, διά της επιβολής περιορισμών στις ελευθερίες των εγκληματούντων, ανήκει κατά το Σύνταγμα, αποκλειστικά και μόνο, στην δικαιοδοσία των αρμοδίων κρατικών αρχών, οι οποίες υπόκεινται κατά την εκπλήρωση του έργου τους αυτού, σε σειρά ελέγχων, κατά τα προβλεπόμενα σχετικά στο Σύνταγμα. Στην συγκεκριμένη, επομένως, περίπτωση η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των προαναφερθέντων προσώπων δεν ήταν κατά το νόμο επιτρεπτή, ακόμη και αν ήθελε γίνει δεκτό ότι υπήρχαν υποψίες ότι τα άτομα, δραστηριότητες των οποίων αφορούσαν τα μεταδοθέντα αρχεία, είχαν σε ποινικώς ελεγκτέα συμπεριφορά. Οι αιτούντες είχαν, εξ άλλου, την ευχέρεια να βοηθήσουν στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας, την οποία ήδη επικαλούνται ως κίνητρο για την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων στην οποία προέβησαν, αποστέλλοντας τα προαναφερθέντα στοιχεία, τά οποία είχαν περιέλθει στην κατοχή τους, στην αρμόδια εισαγγελική αρχή, προκειμένου η τυχόν παράνομη συμπεριφορά των ατόμων αυτών, να ελεγχθεί και κολασθεί από την Δικαιοσύνη, αποκλειστικά αρμόδια προς τούτο εκ του Συντάγματος. Τέλος, απορριπτέος είναι ο συναφώς προβαλλόμενος ισχυρισμός ότι, βάσει του Κώδικα Επαγγελματικής Ηθικής και Κοινωνικής Ευθύνης των δημοσιογράφων που έχει

καταρτίσει η Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών το έτος 1998, οι δημοσιογράφοι έχουν δικαίωμα να ασκούν κοινωνικό έλεγχο και σε «επωνύμους» ακόμη και διά της ευαισθήτων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τους αφορούν. Και τούτο διότι ο «Κώδικας» αυτός, προερχόμενος από νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερισχύσει των διατάξεων του νόμου 2472/1997, ο οποίος ρητώς απαγορεύει την επεξεργασία ευαισθήτων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα απάντων των προσώπων (μηδέ των «επωνύμων» εξαιρουμένων), εκτός από την διάταξη της περιπτώσεως του εδαφίου ζ της παρ. 2 του άρθρου 7 αυτού. Στην διάταξη αυτή ορίζεται, όπως έχει ήδη εκτεθεί, ότι είναι, κατ' εξαίρεση, επιτρεπτή η επεξεργασία, όταν αφορά δεδομένα δημοσίων προσώπων, εφόσον αυτά συνδέονται με την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος ή τη διαχείριση συμφερόντων τρίτων, και πραγματοποιείται αποκλειστικά για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και υπό τις περαιτέρω προϋποθέσεις ότι επιχειρείται κατόπιν αδείας της αρχής και ότι δεν θίγεται δι' αυτής η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου. Οι προϋποθέσεις όμως αυτές δεν συντρέχουν στην προκειμένη υπόθεση και τούτο προεχόντως διότι τα περί των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα σχετικά με τους Σ. Κορκολή και Μ. Ασλάνη, δεν συνδέονται με την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος ή της διαχείριση συμφερόντων τρίτων υπό την προεκτεθείσα έννοια. ...»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι διατάξεις του ν. 2472/1997, κατά το μέρος που επιβάλλουν την προστασία των προσώπων από την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τους δημοσιογράφους και τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, δεν αντίκεινται στις συνταγματικές διατάξεις, που κατοχυρώνουν την ελευθερία της έκφρασης και διάδοσης στοχασμών και πληροφοριών μέσω της ασκήσεως του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Η ερωτική ζωή του προσώπου δεν μπορεί να αποτελέσει θεμιτώς, από συνταγματική άποψη, περιεχόμενο του δικαιώματος πληροφόρησης ή της ελεύθερης έκφρασης και διάδοσης των στοχασμών. Οι

ανωτέρω νομοθετικές διατάξεις, εξάλλου, δεν έρχονται σε αντίθεση ούτε με το άρθρο 10 ΕΣΔΑ.

ΠΗΓΗ : ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (ΤοΣ) 6/2002
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ
Σ.τ.Ε. 3545/2002, Τμ. Δ´
[ΚΟΡΚΟΛΗΣ]

B. ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ

Η ελευθερία του ανθρώπου – προσωπική ελευθερία – είναι υλική, πνευματική και κοινωνική. Στις τρεις διαστάσεις της ανθρώπινης αξίας και της προσωπικότητας, αντιστοιχούν τρεις βασικές πλευρές της ελευθερίας.

Η προσωπική ελευθερία, όπως ορίζει το Σύνταγμα (αρθρ. 5, παρ 3) είναι απαραβίαστη. Κανένας δεν καταδιώκεται, συλλαμβάνεται ή φυλακίζεται, ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται. Η διάταξη αυτή κατοχυρώνει την ελευθερία κίνησης και εγκατάστασης των πολιτών στη χώρα και έχει εφαρμογή όχι μόνο στους ημεδαπούς, αλλά και στους αλλοδαπούς.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

« ... 1. Επειδή, δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, δια την οποίαν κατεβλήθη το κατά νόμον παράβολον (ειδικόν δελτίον υπ' αριθμ. 1035629 έτους 2001), ζητείται η ακύρωση της ** αποφάσεως του Προϊσταμένου του Κλάδου Αστυνομίας ασφαλείας και Τάξεως του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, δια της οποίας απερρίφθη αίτημα περί διαγραφής της δευτέρας των αιτούντων, αλλοδαπής, Βουλγαρικής ιθαγενείας, από τον κατάλογον ανεπιθυμητών αλλοδαπών και άρσέως της εις βάρος της επιβληθείσης απαγορεύσεως εισόδου εις την Χώρα.

2. Επειδή, εκ του συνδυασμού των διατάξεων των άρθρων 5 § 1, 9 §1 και 21 §1 του Συντάγματος, δια των οποίων κατοχυρούται η ελευθερία αναπτύξεως της προσωπικότητας, διασφαλίζεται το απαραβίαστον της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του ατόμου και ανάγονται εις αντικείμενα κρατικής προστασίας ο γάμος και

η οικογένεια, συνάγεται και το δικαίωμα των ελλήνων να συνάπτουν γάμον με αλλοδαπούς και να εξασφαλίζουν κοινήν μετά του αλλοδαπού συζύγου διαβίωσιν εις την Ελλάδα (πρβλ ΣΤΕ 485/99, 578/01, πρβλ. και 1018/01).

3. Επειδή, εξάλλου, εις το άρθρον 11 του ν. 1975/191 (φ. 184 τ.Α') ορίζονται τα εξής: «Κατάλογο, ανεπιθυμητών αλλοδαπών. 1. Η αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης καταρτίζει και τηρεί κατάλογο ανεπιθυμητών αλλοδαπών. Τα κριτήρια και η διαδικασία εγγραφής και διαγραφής αλλοδαπών από τον κατάλογο αυτόν καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως. 2. Αλλοδαπός ευρισκόμενος στο ελληνικό έδαφος, αφότου εγγραφεί στον κατάλογο ανεπιθυμητών, υποχρεούται να εγκαταλείψει τη Χώρα, μέσα σε προθεσμία που ορίζεται κάθε φορά από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του ο αλλοδαπός απελαύνεται». Εξ άλλου, εις το άρθρ. 27 του ίδιου νομοθετήματος ορίζονται τα εξής: «Διοικητική απέλαση. 1. Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού με την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας μας είναι δυνατή, αν: α. Καταδικασθεί σε κάθειρξη ή φυλάκιση και εφ' όσον η απέλασή του δεν διατάχθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο. β. Παραβεί τις διατάξεις του παρόντος. γ. Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος κρίνεται επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της Χώρας ή τη δημόσια υγεία. δ. Εμφανίζεται ενώπιον των ελληνικών αρχών με διαφορετική κάθε φορά ιθαγένεια». Περαιτέρω, εις την κατ' εξουσιοδότησιν του ως άνω άρθρου 11 § 1 ν. 1975/191 εκδοθείσαν 4803/13/4κγ/18/22-6-1992 κοινήν απόφασιν των Υπουργών Εσωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως με τίτλον: «καθορισμός των κριτηρίων και της διαδικασίας για την εγγραφή και διαγραφή αλλοδαπών από τον κατάλογο ανεπιθυμητών αλλοδαπών» (φ. 407 τ.Β') ορίζονται τα εξής : « Άρθρο 1. Εγγραφή στον κατάλογο ανεπιθυμητών αλλοδαπών 1. Αρμόδια υπηρεσία για την. εγγραφή αλλοδαπού στον κατάλογο ανεπιθυμητών, καθώς και για την διαγραφή του απ' αυτόν, είναι η Διεύθυνση Κρατικής ασφαλείας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξεως. 2. Η εγγραφή στον κατάλογο γίνεται ύστερα από δικαστική απόφαση, που διατάσσει την απέλαση του αλλοδαπού ή ύστερα από αιτιολογημένη πρόταση των διοικητικών αρχών προς την προαναφερόμενη

υπηρεσία, η οποία αποφαινεται τελικά για την εγγραφή». «Άρθρο 2. Κριτήρια εγγραφής. Στον κατάλογο ανεπιθυμητων εγγράφονται: 1. Αλλοδαποί σε βάρος των οποίων μπορεί να διαταχθεί το μέτρο της διοικητικής απέλασης, για τους αναφερομένους στην παρ. 1 του άρθρου 27 του Ν 1975/91 λόγους. Για την εγγραφή των αλλοδαπών αυτών, ερευνάται ιδίως αν η παρουσία τους στο ελληνικό έδαφος μπορεί να αποτελέσει απειλή για την εθνική και δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη και υγεία. 2. Αλλοδαποί οι οποίοι παραβίασαν τις διατάξεις της σχετικής με την είσοδο και παραμονή των αλλοδαπών νομοθεσίας και για το λόγο αυτό απομακρύνθηκαν από τη χώρα». «Άρθρο 4. Λόγοι διαγραφής. Η διαγραφή αλλοδαπού από τον κατάλογο ανεπιθυμητων γίνεται: 1. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, όταν η εγγραφή του στον ανωτέρω κατάλογο, έγινε συνεπεία δικαστικής απόφασης με την οποία διατάχθηκε η απέλασή του από τη χώρα και αφού παρέλθει ο προβλεπόμενος από τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα χρόνος. 2.... 3. Με διαταγή του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας για λόγους εθνικού ή δημόσιου συμφέροντος ή ανθρωπιστικούς ή εξαιτίας διεθνών υποχρεώσεων της χώρας ή ύστερα από σχετικό αίτημα του ενδιαφερομένου».

4. Επειδή, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, ερμηνευόμενων εν όψει και των διατάξεων των άρθρων 5 § 1, 9 § 1 ΚΑΙ 21 § 1 του Συντάγματος, η απόρριψις αιτήματος αλλοδαπού, εγγεγραμμένου εις τον κατάλογον αυτόν, εφ' όσον υφίσταται γάμος τούτου με Έλληνα τότε μόνο χωρεί νομίμως, όταν η διατήρησις της εγγραφής αυτής επιβάλλεται εξ ειδικών και συγκεκριμένων λόγων ιδιαίτερου δημοσίου συμφέροντος, συνδεομένων ιδίως, προς την προστασίαν της κρατικής ασφαλείας και την δημοσίαν τάξιν.

5. Επειδή, όπως προκύπτει εκ του φακέλλου της υποθέσεως, η Δευτέρα των αιτούντων, Βουλγαρικής ιθαγενείας, είχαν εισέλθει κατά το παρελθόν λάθρα εις την Χώρα εις άγνωστον χρόνον. Συνελήφθη την 19-08-99 εις την Αθήνα δια παράβασιν του ν. 1975/91 και απηλάθη δια της αποφάσεως, του Προϊσταμένου του Κλάδου Αστυνομίας Ασφαλείας και Τάξεως της Ελληνικής Αστυνομίας, και εκτελεσθείσης την 30-08-99. Εν συνεχεία, όμως, επανήλθε λάθρα εις την Χώρα.

Την 8-11-99 συνελήφθη εκ νέου εις την Αθήνα δια παράβασιν διατάξεων του ν. 1975/91, της Α1β/8577/83 Υγειονομικής Διατάξεως και του πδ 180/79, και κατεδικάσθη εις φυλάκισιν 3 μηνών και 10 ημερών και χρηματικήν ποινήν, διότι κατελήφθη να εργάζεται εις «μπαρ» άνευ αδείας εργασίας, ακολούθως δε δια της αποφάσεως, του Προϊσταμένου του Κλάδου Ασφαλείας και Τάξεως της Ελληνικής Αστυνομίας, απηλάθη εκ νέου. Η τελευταία αυτή πράξις απελάσεως της εξετελέσθη την 28-11-99. Όπως δε προκύπτει εκ του από σήματος του Τμήματος Αλλοδαπών Αθηνών και του σήματος του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως, η αιτούσα κατεχωρίσθη και εις τον κατάλογον ανεπιθυμητών αλλοδαπών. Εν συνεχεία, η εν λόγω ετέλεσεν την 23-09-00, εις την Βουλγαρίαν, γάμον μετά του πρώτου των αιτούντων ημεδαπού μεθ' ο, ο έλλην σύζυγός της δι' αιτήσεώς του από 9-10-2000 εζήτησε να αρθή η απέλασις της και να της επιτραπή η είσοδος εις την Χώραν προκειμένου να συμβιώση μετ' αυτού εις την Ελλάδα. Το αίτημα αυτό, υπέρ της ικανοποιήσεως του οποίου σημειωτέον συνηγόρησε το Τμήμα Αλλοδαπών Αθηνών (από * σήμα προς Αρχηγείον Ελληνικής Αστυνομίας) απερρίφθη, τελικώς δια της ήδη προσβαλλομένης * πράξεως του Αναπληρωτού Προϊσταμένου του Κλάδου Αστυνομίας Ασφαλείας και Τάξεως της Ελληνικής Αστυνομίας επί τη αιτιολογία ότι εξακολουθούσαν να ισχύουν οι λόγοι για τους οποίους η εν λόγω είχε εγγραφή εις τον κατάλογο ανεπιθυμητών αλλοδαπών επικαλείται δε η απορριπτική απόφαση σχετικό από εισηγητικό σημείωμα της Διευθύνσεως Αλλοδαπών, όπου παρατίθενται τα προεκτεθέντα πραγματικά περιστατικά, επισημαίνεται το γεγονός της ποινικής καταδίκης της αιτούσης, δια παράβασιν της ελληνικής νομοθεσίας (παράνομη παραμονή – εργασία), διατυπώνεται η άποψις ότι ο γάμος που τέλεσε είναι πρόσφατος και δεν μπορεί να κριθεί ως βιώσιμος, και προτείνεται η απόρριψις του ανωτέρω αιτήματος και η διατήρησις της εγγραφής της αλλοδαπής εις τον κατάλογον ανεπιθυμητών αλλοδαπών. Η αιτιολογία, όμως, αυτή της προσβαλλομένης πράξεως δεν είναι νόμιμος διότι, δεν αναφέρονται εις αυτήν συγκεκριμένοι λόγοι ιδιαιτέρου, υπό την ανωτέρω εκθεθείσαν έννοιαν, δημοσίου συμφέροντος επιβαλλόντες την διατήρησιν της εγγραφής της αιτούσης, παρά τον γάμον της με έλληνα, εις τον κατάλογον ανεπιθυμητών αλλοδαπών, ενώ, εξ άλλου, μόνο το αναφερόμενον ότι ο γάμος είναι πρόσφατος δεν αρκεί προς

συναγωγήν κρίσεως περί μη βιωσιμότητός του και περί ελλείψεως σοβαρής προθέσεως εγγάμου συμβιώσεως των συζύγων. Δια τον λόγον, συνεπώς, αυτόν, βασίμως προβαλλόμενον δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, δέον αύτη να γίνη δεκτή, παρελκούσης της ερεύνης των λοιπών προβαλλομένων λόγω ακυρώσεως.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η απόρριψη αιτήματος διαγραφής πολίτη ξένης χώρας, η οποία τέλεσε γάμο με Έλληνα, από τον κατάλογο των ανεπιθύμητων αλλοδαπών και η απόρριψη του αιτήματος άρσης της απαγόρευσης εισόδου της στη χώρα με το επιχείρημα ότι ο γάμος που τέλεσε είναι πρόσφατος και δεν μπορεί να κριθεί βιώσιμος, δεν είναι απολύτως αιτιολογημένη καθώς δεν αναφέρονται λόγοι ιδιαίτερου δημοσίου συμφέροντος, που επιβάλλουν την απόρριψη ενόψει μάλιστα και του συνταγματικώς κατοχυρωμένου δικαιώματος της σύναψης γάμου των Ελλήνων με αλλοδαπούς και εξασφάλισης κοινής διαβίωσης στην Ελλάδα.

ΠΗΓΗ : ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (ΤοΣ) 4/2002
ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΣΤΕ 856/2002
[ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ]

Γ. ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΟΦΕΙΛΕΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας στο άρθρο 5, παρ1, με το οποίο κατοχυρώνεται η γενικότερη ελευθερία του ανθρώπου, με την αντικειμενική και υποκειμενική της διάσταση. Προστατεύει την προσωπικότητα του κάθε ανθρώπου, που είναι ο ειδικός συνδυασμός των γενικών υλικών, πνευματικών και κοινωνικών γνωρισμάτων του ανθρωπίνου γένους σε συγκεκριμένο άτομο. Ταυτόχρονα, το Σύνταγμα παρέχει σε κάθε άνθρωπο το δικαίωμα να διαθέτει ελεύθερα τον εαυτό του προς κατευθύνσεις, τις οποίες ο ίδιος επιλέγει και να συμμετέχει στην κοινωνική, πολιτική και οικονομική

ζωή της χώρας. Κάθε άνθρωπος δηλαδή, έχει την εξουσία να καθορίζει ελεύθερα την προσωπικότητά του, όχι όμως να ασκεί εξουσία στην προσωπικότητα των άλλων. Του παρέχεται λοιπόν δικαίωμα αυτοκαθορισμού, όχι εξουσία ετεροκαθορισμού της ανάπτυξης της προσωπικότητας των άλλων.

Επίσης, με τη διάταξη του άρθρου 5, παρ 3 το Σύνταγμα απαγορεύει οποιοδήποτε αυθαίρετο περιορισμό της – υπό στενή έννοια – προσωπικής ελευθερίας και απαγορεύει τη λήψη ατομικών διοικητικών μέτρων, που περιορίζουν σε οποιονδήποτε Έλληνα την ελευθερία διακίνησης - εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις ανάγκης και μόνο για την πρόληψη αξιόποινων πράξεων. Εδώ θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η αρχή της αναλογικότητας.

Βλ. Κωνσταντινίδη Κων/νο, Ποινικό Δίκαιο και ανθρώπινη αξιοπρέπεια, Αθήνα 1987.

Μανωλεδάκης Ιωάννης και Prittwitz, Η ποινική προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, Θεσσαλονίκη 1997.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

«... 4. Επειδή, ως προς τη δυνατότητα του ΙΚΑ μετά τη θέσπιση του Κώδικα, Διοικητικής Δικονομίας να ζητεί την προσωποκράτηση των οφειλετών του, το Τμήμα κρίνει, ότι με τον Κώδικα αυτό ρυθμίζονται κατά τρόπο αποκλειστικώς και εξαντλητικώς τα δικονομικά θέματα τόσο της γενικής διαδικασίας, όσο και των ειδικών διαδικασιών μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η διαδικασία της προσωποκρατήσεως ως μέσου εισπράξεως των δημοσίων εσόδων κατά το ν.δ. 356/1974. Ειδικότερά, στις διατάξεις, του άρθρου 233 παρ. 1 ορίζεται ρητώς ποιοι νομιμοποιούνται ενεργητικώς στην υποβολή της σχετικής αιτήσεως και αναφέρονται μόνον όργανα του Δημοσίου (Προϊστάμενου ΔΟΥ ή Τελωνείου) και όχι άλλων Ν.Π.Δ.Δ. Η ρύθμιση αυτή σε συνδυασμό με το γεγονός, ότι μετά την τροποποίηση του καθεστώτος, της προσωποκρατήσεως, με τον ν. 1867/89, (με τον οποίο θεσπίσθηκε το πρώτον η λήψη του μέτρου αυτού με δικαστική

απόφαση που εκδίδεται κατόπιν αιτήσεως των δικαιουμένων προς τούτο Δημοσίου) και λοιπών Ν.Π.Δ.Δ., τα οποία κατονομάζει στο άρθρο 2 παρ. 2 του νόμου αυτού), προεβλέφθη ρητώς και το όργανο του δικαιουμένου Ν.Π.Δ.Δ. που υποβάλλει τη σχετική αίτηση προς το δικαστήριο, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπό το καθεστώς του ΚΔΔ δεν είναι πλέον δυνατή οικονομικώς η υποβολή αιτήσεως για προσωποκράτηση οφειλετών των Ν.Π.Δ.Δ. για χρέη προς αυτά και ότι συνεπώς για τα πρόσωπα αυτά έχει καταργηθεί η δυνατότητα να ζητήσουν την προσωποκράτηση των οφειλετών τους. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται και εκ του ότι υπό το καθεστώς των παλαιότερων νομοθετημάτων του ΝΕΔΕ και του ΚΕΔΕ, η προσωποκράτηση ερυθμιζέτο ρητώς μόνο υπέρ του Δημοσίου και δεν ηδύνατο ερμηνευτικώς να συναχθεί επέκτασή της και υπέρ των Ν.Π.Δ.Δ., των οποίων τα έσοδα εισεπράττοντο κατά τον ΝΕΔΕ ή τον ΚΕΔΕ, λόγω του ότι οι σχετικές διατάξεις, που θίγουν το ατομικό δικαίωμα της προσωπικής ελευθερίας έπρεπε να ερμηνεύονται στενώς. Εξάλλου, δεν δύναται να συναχθεί αντίθετο επιχείρημα εκ του ότι στα άρθρα 217-230 του ΚΔΔ που ρυθμίζουν την λοιπή διαδικασία διοικητικής εκτελέσεως πλην της προσωποκρατήσεως γίνεται μεία ως νομιμοποιούμενου μόνον του Δημοσίου, ώστε να θεωρηθεί ότι και τα λοιπά μέτρα του ΚΕΔΕ δεν ισχύουν υπέρ των εξομοιούμενων προς το Δημόσιο Ν.Π.Δ.Δ., και τούτο διότι στις περιπτώσεις των λοιπών μέτρων διοικητικής εκτελέσεως η πρωτοβουλία προσφυγής στο δικαστήριο ανήκει, κατά κανόνα στον οφειλέτη, κατά του οποίου λαμβάνεται το μέτρο και όχι στο Δημόσιο ή στα λοιπά Ν.Π.Δ.Δ. Περαιτέρω δε, εφόσον η νεωτέρα ρύθμιση του ΚΔΔ είναι ευνοϊκότερη για τους οφειλέτες του ΙΚΑ, εφαρμόζεται και επί εκκρεμών δικών ενώπιον των πρωτοβαθμίων ή δευτεροβαθμίων δικαστηρίων (πρβλ ΣΕ 886/2000, 4973/98).

5. Επειδή, το Σύνταγμα, μετά την αναθεώρησή του με το ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (ΦΕΚ Α' 84/17.4.2001) ορίζει τα εξής: «Αρθρο 2. 1. Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας. Αρθρο 5, 1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα

των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη. 2. Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο. Απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας. 3. Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος. 4. Απαγορεύονται ατομικά διοικητικά μέτρα που περιορίζουν σε οποιονδήποτε Έλληνα την ελεύθερη κίνηση ή εγκατάσταση στη Χώρα, καθώς και την ελεύθερη έξοδο και είσοδο σ' αυτήν. Τέτοιου περιεχομένου, περιοριστικά μέτρα είναι δυνατόν να επιβληθούν μόνο ως παρεπόμενη ποινή με απόφαση ποινικού δικαστηρίου, σε εξαιρετικές περιπτώσεις ανάγκης και μόνο για την πρόληψη αξιόποινων πράξεων, όπως νόμος ορίζει. ΑΡΘΡΟ 20. 1. Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει. ΑΡΘΡΟ 21. 1. ..2. ..3. Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων. ΑΡΘΡΟ 25, 1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλος τού κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιση και αποτελεσματικότερη άσκησή τους. Τα δικαιώματα αυτά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν. Οι κάθε είδους περιορισμοί του μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει διαφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας».

6. Επειδή, εάν ήθελε θεωρηθεί ότι οι διατάξεις του ΚΔΔ παρέχουν και στο ΙΚΑ τη δυνατότητα να ζητά την προσωποκράτηση των οφειλετών του, το Τμήμα κρίνει ότι οι διατάξεις αυτές αντίκεινται στις προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων 2

παρ. 1, 5 παρ. 1, 20 παρ. 1, 21 παρ. 3 και 25 παρ. 3 του Συντάγματος. Και τούτο, διότι το μέτρο της προσωποκρατήσεως αποσκοπεί στον δια της προσωρινής στερήσεως της ατομικής του ελευθερίας εξαναγκασμό του οφειλέτη του Δημοσίου ή του ΝΠΔΔ στην εξεύρεση των αναγκαίων πόρων για αποπληρωμή του χρέους του, γεγονός το οποίο θα εδικαιολογείτο ίσως μόνον στην περίπτωση κατά την οποία το Δημόσιο ή το Ν.Π.Δ.Δ. επεκαλείτο και απεδείκνυε δόλιες ενέργειες προς απόκρυψη των περιουσιακών στοιχείων του ή προσπάθεια εξαγωγής τους στην αλλοδαπή. Τούτο όμως δεν τίθεται ως προϋπόθεση από τις προαναφερθείσες περί προσωποκρατήσεως διατάξεις του ΚΔΔ, οι οποίες αρκούνται απλώς στο να προβλέψουν ότι το μέτρο τούτο διατάσσεται από το δικαστήριο μόνο αν κρίνεται αναγκαίο και πρόσφορο για την εξόφληση του χρέους και ότι συνιστά το μόνο ικανό μέσο είσπραξης, χωρίς όμως να ορίζουν και ποιος από τους διαδίκους φέρει το βάρος της αποδείξεως της αναλογικότητας του μέτρου, καίτοι θα έπρεπε να ορίζεται ως υπόχρεος προς τούτο το Δημόσιο ή το Ν.Π.Δ.Δ. το οποίο δύναται ευχερώς να διαπιστώσει εν όψει της συγχρόνου τεχνολογίας που διαθέτει την περιουσιακή κατάσταση του οφειλέτη του. Περαιτέρω δε η αντίθεση προς τις προαναφερθείσες συνταγματικές διατάξεις επιτείνεται και από άλλες επί μέρους ρυθμίσεις, όπως η κατάργηση του ορίου ηλικίας πέραν του οποίου δεν είναι δυνατή η προσωποκράτηση καίτοι τούτο προβλέπετο και υπό το καθεστώς του ΚΕΔΕ και υπό το καθεστώς του Ν. 1867/89, η οποία έρχεται σε αντίθεση προς τα άρθρα 21 παρ. 3 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος (πρβλ. ΣΕ 3839/2001), η δυνατότητα εκ νέου προσωποκρατήσεως μετά την πάροδο 6 μηνών από την εκτέλεση της προηγουμένης αποφάσεως, εφόσον κατ' αυτόν τον τρόπο δεν καθίσταται δυνατή και η άσκηση βιοποριστικής δραστηριότητας στον οφειλέτη για την εξεύρεση χρηματικών πόρων προς ικανοποίηση των απαιτήσεων του Δημοσίου ή του Ν.Π.Δ.Δ., ιδίων όταν αποδεδειγμένως πλέον στερείται περιουσίας, αλλά και η ανυπαρξία προβλέψεως κρατήσεως του οφειλέτη σε ιδιαίτερο χώρο κρατήσεως ή σε ιδιαίτερη πτέρυγα των φυλακών και όχι μαζί με τους κρατούμενους για ποινικά αδικήματα.

7. Επειδή, το Τμήμα κρίνει, εν όψει των διατάξεων των άρθρων 14 παρ. 2 και 4 του Π.Δ. 18/89 και του άρθρου 100 παρ. 5 του Συντάγματος ότι πρέπει να παραπεμφθούν στην ολομέλεια προς επίλυση τα ζητήματα α) της δυνατότητας του ΙΚΑ μετά την θέσπιση του ΚΔΔ να ζητεί την προσωποκράτηση των οφειλετών του και β) της συνταγματικότητας των διατάξεων του ΚΔΔ που ρυθμίζει την προσωποκράτηση, οριζομένου ως εισηγητού της Συμβούλου κ. Μαρίας Καραμανώφ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από τη διάταξη του άρθρου 233 παρ. 1 ΚΔΔ προκύπτει ότι δεν είναι δυνατή οικονομικά η υποβολή αιτήσεως για προσωποκράτηση οφειλετών Ν.Π.Δ.Δ. για χρέη προς αυτά και ότι συνεπώς για τα πρόσωπα αυτά έχει καταργηθεί η δυνατότητα να ζητήσουν την προσωποκράτηση των οφειλετών τους. Οι διατάξεις των άρθρων 231 επ. ΚΔΔ για την επιβολή προσωπικής κράτησης αντίκεινται στις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 20 παρ. 1, 21 παρ. 3 και 25 παρ. 1 Συντ. Παραπέμπεται η υπόθεση στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου.

ΠΗΓΗ : ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (ΤοΣ) 2/2002

ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΣτΕ 1623/2002, Τμ. ΣΤ´

[ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΗ ΟΦΕΙΛΕΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ]

Δ. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Στο άρθρο 16, παρ 1, εδ β κατοχυρώνεται η ακαδημαϊκή ελευθερία, η ελευθερία δηλαδή της επιστήμης, της έρευνας και της διδασκαλίας, ασκούμενες στο πλαίσιο των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή "Η Ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελευθερία της διδασκαλίας δεν απαλλάσσουν από το καθήκον υπακοής στο Σύνταγμα".

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

« Η κατάρτιση προγραμμάτων της πανεπιστημιακής διδασκαλίας πρέπει να παρέχει συγκεκριμένες δυνατότητες ασκήσεως του ατομικού δικαιώματος προς έρευνα και διδασκαλία. Η μη συμπερίληψη στο πρόγραμμα σπουδών κανενός μαθήματος που εμπίπτει στο γνωστικό αντικείμενο καθηγητή παραβιάζει την ακαδημαϊκή ελευθερία και το ατομικό δικαίωμα διδασκαλίας του καθηγητή.

Δεκτή η αίτηση ακυρώσεως. »

ΠΗΓΗ : ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (ΤοΣ) 6/2002

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Σ.τ.Ε. 2461/2002, Τμ. Γ΄

[ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ]

8. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ανθρώπινη αξία αποτελεί τη βάση της φιλοσοφικονομικής θεωρίας του κοινωνικού ανθρωπισμού και κατέχει την υπέρτατη θέση στο αξιολογικό σύστημα. Η θεμελίωση της ανθρώπινης αξίας, ως ανώτατη διακαιοπολιτική αρχή, οδήγησε στο συγκερασμό του ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου, με απώτερο στόχο την ενότητα της έννομης τάξης.

Μια έννομη τάξη, που διαπνέεται από την αναγνώριση και προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου και θα αποβλέπει στην πραγματοποίηση της κοινωνικής προόδου και ευημερίας.

Μοναδικός σκοπός του κοινωνικού ανθρωπισμού είναι ο άνθρωπος και μόνο ως άτομο και ως μέλος του κοινωνικού συνόλου.

8. EPILOGUE

Human worth consists the basis of the philosophical-economical theory of social humanism and possesses the utmost position in the evaluating system. The founding of human worth, as the supreme fair political principle, has resulted in the mingling of private and public law, with the ulterior aim of uniting law and order.

Law and order, that is driver by the recognition and protection of basic human rights and which aspires to the realization of social progress and prosperity.

The basic aim of social humanism is man and only he, as an individual and as a member of social entirety.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δημητρόπουλος Ανδρέας, Συνταγματικά Δικαιώματα, Ι΄ Έκδοση, Αθήνα 2004, σελ. 102 επ.
- Κανελλοπούλου Ν. Σκέψεις γύρω από τη γενική αρχή της αξίας του ανθρώπου (άρθρο 2 § 1 του Σ του 1975/1986) (τόμος Μάνεση ΙΙ), 1999, σελ. 147 επ.
- Κωνσταντινίδης Κων/νος, Ποινικό Δίκαιο και ανθρώπινη αξιοπρέπεια, Αθήνα, 1987.
- Μανωλεδάκης Ιωάννης και Prittwitz. Η ποινική προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, Θεσσαλονίκη, 1997.
- Μαυριάς Κώστας, Συνταγματικό Δίκαιο, Αθήνα 2004, σελ.
- Παπακωνσταντίνου Απόστ. Ακαδημαϊκή Ελευθερία. ΤοΣ 6/2002, σελ. 927 επ.
- Παραράς Πέτρος, Το Ισχύον Σύνταγμα 1975/1986/2001, Αθήνα-Κομοτηνή 2001, σελ. 14 επ.
- Χατζησάββας Γ., Η ανθρώπινη αξία. Η συνταγματική επιταγή του σεβασμού και της προστασίας της, στο περιοδικό «Δίκαιο και Πολιτική», (τ. 17), 1989, σελ. 235 επ.
- Χιώλος Κ. Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου, στο περιοδικό Αρχείο Νομολογίας, 1998, σελ. 157 επ.
- Χορτάτος Κ. Η συνταγματική προστασία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, 1991.
- Χουβαρδάς Γεώργιος. Η συνταγματική προστασία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, Αθήνα 1990.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΣΤΕ 1623/2002 (τμ. ΣΤ΄) Προσωπική κράτηση οφειλετών του Δημοσίου – ΣΤΕ 856/2002 (τμ. Δ΄) Διαγραφή από τον κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών – ΣΤΕ 3545/2002 (τμ. Δ΄) Υπόθεση Κορκολή, Προστασία Προσωπικών Δεδομένων – Ακαδημαϊκή Ελευθερία, Ατομικό δικαίωμα διδασκαλίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1975/1986

Άρθρο 2 § 1

1. Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας.

Άρθρο 4 § 1, 2

1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.
2. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Άρθρο 5 § 1, 2

1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.
2. Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο. Απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας.

Άρθρο 7 § 2

2. Τα βασανιστήρια, οποιαδήποτε σωματική κάκωση, βλάβη υγείας, ή άσκηση ψυχολογικής βίας, καθώς και κάθε άλλη προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας απαγορεύονται και τιμωρούνται, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 9 § 1

1. Η κατοικία του καθενός είναι άσυλο. Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη. Καμία έρευνα δεν γίνεται σε κατοικία, παρά μόνο

όταν και όπως ορίζει ο νόμος και πάντοτε με την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας.

Άρθρο 20 § 1

1. Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 21 § 1, 2, 3

1. Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους.
2. Πολύτεκνες οικογένειες, ανάπηροι πολέμου και ειρηνικής περιόδου, θύματα πολέμου, χήρες και ορφανά εκείνων που έπεσαν στον πόλεμο, καθώς και όσοι πάσχουν από ανίατη σωματική ή πνευματική νόσο έχουν δικαίωμα ειδικής φροντίδας από το Κράτος.
3. Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων.

Άρθρο 25 § 1, 2, 3, 4

1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκησή τους. Τα δικαιώματα αυτά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν. Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας.

2. Η αναγνώριση και η προστασία των θεμελιωδών και अपαραγράφων δικαιωμάτων του ανθρώπου από την Πολιτεία αποβλέπει στην πραγμάτωση της κοινωνικής προόδου μέσα σε ελευθερία και δικαιοσύνη.
3. Η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος δεν επιτρέπεται.
4. Το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης.

Άρθρο 106 § 2

2. Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας.